

20.9.2021

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Päivittäistavarakauppa PTY ry:n lausuntoa hallituksen esityksestä 107/2021 vp eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta. PTY kiittää ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena on lääkehuollon kokonaistehokkuuden parantaminen samalla kun varmistetaan lääketurvallisuus ja muun muassa lääkkeiden saatavuus.

Vaikka hallituksen esityksen taustalla on pitkä aikalinja sosiaali- ja terveysministeriön säännös valmistelua, muutokset nykyiseen lainsäädäntöön ovat oikean suuntaisia, mutta täysin riittämättömiä. Useat eri tahojen tekemät selvitykset ovat osoittaneet, että tarvitaan lääkeasioiden ja apteekkijärjestelmän kokonaisuudistus.

Uuden apteekin perustaminen, apteekkiluvan kuuluttaminen ja hakeminen sekä apteekkiluvan myöntäminen

Hallituksen esityksessä lupaprosessin läpinäkyvyyden parantaminen vastaa hallinnon läpinäkyvyyden vaatimusta ja on sinänsä perusteltu.

Merkittävää muutosta apteekkipalveluiden saatavuuden parantamiseen kuluttajalle tämä ei kuitenkaan tuo. Uusien apteekkien perustamisen ja apteekkarinvaihdosten hitauden aiheuttaa nykyinen apteekkien proviisoriomistajuuteen perustuva järjestelmä, joka itsellään estää kilpailua ja omistajan vaihdoksia.

Perusteluiden toteamus siitä, että muita apteekkijärjestelmään ja apteekkien väliseen kilpailuun vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan lähemmin osana lääkehuollon tiekartan mukaisia kehittämistoimia, on osoitus siitä, että järjestelmä vaatii kokonaisuudistusta.

Itsehoitolääkkeiden hintasääntely

PTY kannattaa esitystä siltä osin, että apteekit voisivat kilpailla oman katteensa kautta itsehoitolääkkeiden enimmäis- ja vähimmäishinnan välillä.

Esityksen perustelujen mukaan apteekkien välinen kilpailu vaikuttaa merkittävästi alennusten suuruuteen. Voidaan arvioida, että erityisesti suurimmilla apteekeilla on kokonaiskatteen puitteissa mahdollista käynnistää hintakilpailu. Itsehoitolääkkeiden hintasääntelyä koskeva uudistus ei kuitenkaan yksinään luo painetta hintakilpailun käynnistymiselle samoin kuin esimerkiksi apteekkien toimipisteiden vapaa sijoittuminen tai apteekkien omistajuuden vapauttaminen voisi mahdollisesti luoda.

20.9.2021

Jos halutaan todellista hintakilpailua ja etua kuluttajille, tulisi tiettyjen itsehoitolääkkeiden myyminen sallia apteekkikanavan ulkopuolella. On erittäin valitettavaa, ettei tätä ei vielääkään ole haluttu sallia.

Lopuksi

Apteekkitoiminnan sääntelyä on kohdennettava uudelleen, jotta se mahdollistaa lääkkeiden paremman saatavuuden ja hintakilpailun, joka hyödyttää kuluttajaa ja koko yhteiskuntaa. Kattavan kokonaisuudistuksen tarve tulee entisestään korostumaan koronavirusepidemian jälkeisessä tilanteessa, jolloin valtion on etsittävä kustannussäästöjä kaikista mahdollisista kohteista.

Esityksen perustelujen mukaan Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa lääkemarkkinat on vapautettu paitsi sallimalla itsehoitolääkkeiden vapaa hinnoittelu myös reseptilääkkeiden enimmäishinnoittelulla. Siinä todetaan myös, että useissa maissa, joissa muutoksia on tehty, lainsäädäntöä on jouduttu jälkikäteen kiristämään lääkitysturvallisuussyistä. Ruotsin ja Norjan kokemukset osoittavat, että itsehoitolääkkeiden myynnin vapauttaminen apteekkien ulkopuolelle johtaa myynnin voimakkaaseen kasvuun. Tällöin on tarpeen varmistaa asianmukainen lääkeneuvonta ja rajoittaa eräiden lääkeryhmien, kuten parasetamolivalmisteiden, myynti vain apteekkeihin. Myös Tanskan malli osoittaa, että itsehoitolääkkeiden myyntiä voidaan rajoittaa määrällisesti tai ikärajojen avulla.

PTY katsoo, että lääkehuollosta, lääkevalikoimasta, neuvonnasta ja ohjauksesta huolehtiminen on mahdollista turvata apteekin omistajuudesta riippumatta ja digitalisaatiota hyväksi käyttäen uudennlaisin toimintamallein. Näin varmistetaan korkean tason lääkitysturvallisuus jatkossakin.

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja